

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

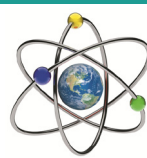
№10(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 582 sahifa,
2-oktyabr, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №136361

MUNDARIJA

Raqamli oliy ta'lim boshqaruvida kommunikativ kreativlikni rivojlantirishning tashkiliy pedagogik mexanizmi	10
Mamatova Xilola Muxiddinovna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanishning ijobiy va salbiy jihatlari: tizimli tahlil va strategik yondashuvlar	14
Zamira Nishanova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot va ijodiy faoliyat orqali o'zini namoyon etish ko'nikmalarini shakllantirish	17
Abdug'afforova Navbahoroy Botirjon qizi	
Raqamli sivilizatsiya davrida oliy ta'limda axborot-analitik kompetensiyani shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari	22
Oybek Davlatov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda o'yin texnologiyalarining ahamiyati	27
Bekmuhammedova Muhlisa Abdusattarovna	
Jaloliddin Rumiy asarlarida komil inson va shaxsiy kamolot masalalari	33
Qodirova Madina Odiljon qizi	
Interfaol ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	37
Ergasheva Shaxnoza Baxtiyor qizi	
Rhythmic Gymnastics: a Harmony of Art and Sport	42
Hurshida Murzoyeva	
Sport to'garaklari mashg'ulotlarining talaba-yoshlar jismoniy rivojlanishiga ta'siri	46
Jabborova Sevara Asroqul qizi	
Inklyuziv ta'lim sub'yektlari hamkorligini boshqarishning innovatsion pedagogik mexanizmlari	51
Kuranboyeva Ozoda Xakimovna	
Maktabdan tashqari ta'lim muhitining o'quvchilar ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga ta'sir etuvchi pedagogik omillari	57
Mexriniso Nosirova	
Yangi O'zbekistonda maktabgacha va maktab ta'limi tizimi uchun zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashning rivojlanish istiqbollari	61
Sodiqova Yulduzxon Maxamat qizi	
Integrating Culture in Language Teaching and Developing Intercultural Tolerance: Pedagogical Approaches and Classroom Implications	65
Tairova Ruzakhon Umidbek qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsga ijobiy munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirish texnologiyalari	71
Tursunbayeva Yulduz	
Sun'iy intellekt asosidagi adaptiv ta'lim muhitining pedagogik-psixologik nazariy asoslari	75
Xakimov Utkirbek Ilhomjon o'g'li	
O'zbek xalq cholg'ulari orkestri ijrochiligi san'atining rivojlanish tarixi va uning pedagogik ta'limdagi o'rni ...	79
Miskinova Sabina Ziyadxon qizi	
Преодоление узбекско-русской лингвокультурной интерференции при текстоворждении студентов-филологов: методический аспект	85
Тахирова Маъсуда Абдужаббор кизи	
Инновационные методы преподавания русского языка в вузах Узбекистана: развитие коммуникативной и речевой компетенции учащихся	91
Шокаримова Камола Абдуллаевна	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yumshoq ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari....	98
Yakubjonov Xasan Qahramonovich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	103
Umarov Xusniddin Egamboyevich	
Sport maktabi o'quvchilarida yengil atletika intervalli mashg'ulotlari yordamida chidamlilikni oshirish	107
Shuxrat Xudoyberdiyev Mamayusupovich, Abduqahhorov Nuriddin Xabibulloyevich	
O'zbek va jahon adabiyoti matnlarini qiyosiy tahlil qilishda sun'iy intellekt va kompyuter lingvistikasining o'rni	112
Sodikova Makhliyo	
Milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan harbiy tarbiya metodlari	117
A'zamov Inom Salimjonovich	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining inklyuziv ta'lim sharoitida o'quvchilar bilan ishlashda STEAM yondashuvidan foydalanish metodikasini takomillashtirish	121
Abidjanova Vasila To'likinovna	
Kommunikativ topshiriqlar asosida ingliz tilida gapirish ko'nikmasini rivojlantirishning metodik imkoniyatlari	129
Prenova Gulsara Barlikbayevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik nutqiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari	134
Meyliqulova Manzura Abdullayevna	
Kasbiy ta'lim sifatini boshqarishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish	138
Ne'matova Zarina Furqat qizi	
Kimyoning asosiy tushuncha va qonunlarini aksiomatik asosda talqin qilishning ilmiy-pedagogik ahamiyati	141
Kamolova Nargiza Ibragimovna	
Моделирование процесса формирования патриотизма у курсантов на основе культурного наследия казахской и узбекской интеллигенции	147
Малдыбаев Куандик Бекбауович	
Bo'lajak tarjimonlarda mumtoz asarlardagi leksik-frazeologik birliklarni tarjima qilish kompetensiyasini shakllantirish ("Firdavs ul-iqbol" asari misolida)	152
Borasulova Dilnoza Dilmurodjon qizi	
WHY I+1 is Not the ZPD: Reassessing Input-Based and Sociocultural Accounts of EFL Development	155
Sattarova Zulxumor Nodirbek kizi	
Лингвометодическая компетенция учителя русского языка: генезис понятия и структура в современной педагогической науке	159
Икрамова Мунира Маруфжановна	
Kasbiy axloq va pedagogik madaniyat masalasini tadqiq etishda ilmiy tadqiqot metodlarining o'rni va vazifalari	163
Kazakov Shavkat Norqobilovich	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutq faoliyatida ijtimoiy muhitning psixologik roli	168
Shadiyev Feruz Djaxonovich	
Intellektida nuqsoni bo'lgan kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning so'z boyligini boyitishda o'yin texnologiyasidan foydalanish	173
Xolmuxamedova Zilola Azimovna	
PIRLS xalqaro baholash dasturida matn bilan ishlashning asosiy turlari va ularni boshlang'ich ta'limda qo'llash metodikasi	178
Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna	
Ona tili ta'limida sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish orqali o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish	183
Toshmatova Yulduz Olloqulovna	
Kompetentlikka asoslangan ta'limda pedagogning kasbiy madaniyatining o'rni	190
Xojamov Ilhomjon Rahmonaliyevich	

Boshlang'ich ta'limda darslik va o'quv lug'atlari integratsiyasi asosida o'quvchilarning lingvistik-kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	195
Ergasheva Tuyg'unoy Shavkatjon qizi	
Bo'lajak musiqa ta'limi o'qituvchilarining raqamli-pedagogik kompetensiyasini rivojlantirishning integrativ-metodik modelini takomillashtirish	201
Ataboyeva Muxlisa Azimjon qizi	
Raqamli ta'lim nazariyasi va metodikasi asosida oliy ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyatini takomillashtirish.....	209
Choriyeva Lobar Fayzullo qizi, Safarov Azamat Rasul o'g'li	
Inklyuziv ta'limda o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash va ularga mos pedagogik yondashuvlarni tashkil etish	214
Avazova Ozoda Ashurali qizi	
Integrativ yondashuv asosida talabalarining kreativ faoliyatini rivojlantirishning pedagogik texnologiyalari ...	219
Abdusabirova Laylo Azizjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining imloviy savodxonligini oshirish usullari	224
Ashurova Zilolaxon Baxodir qizi	
Boshlang'ich ta'limda Jeopardylabs platformasi asosidagi o'yin-topshiriqlarning dars samaradorligidagi ahamiyati.....	229
Atayeva Baxrinisa Abduvaxidovna	
Tasviriy san'at talabalarida perseptiv qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	233
Bazarova Muyassarxon Maxamadyusubovna	
What Trainee English Teachers Notice in AI-Generated Assessment Tools: Fault Detection in Two Tesol Cohorts	238
Dildora Kdirbayeva	
Zamonaviy didaktik vositalar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmi.....	246
Ergasheva Ma'mura Suyunovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Ilk qadam" milliy o'quv dasturi asosida bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashning pedagogik asoslari.....	250
Ergasheva Umrinisso Komilovna	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning diagnostik mezonlari va ko'rsatkichlari ...	254
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi	
Parent Preparation for Meaningful Participation in Inclusive Education.....	258
Muazzam Bakhtierovna Abdurakhmanova	
Oliy ta'limning nofilologik yo'nalishlarida til ta'limi darsliklari mazmunini bosqichma-bosqich loyihalash	262
Muxamedova Muhlisa Avazjon qizi	
Interyer dizayn ta'limida sun'iy intellekt: bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	268
Rustamov Kamoliddin Ziyodulla o'g'li	
Differences Between Professional and Amateur Boxing	273
Shuhrat Dilmuradov	
Лингводидактический потенциал интерактивного обучения в развитии речевой компетенции пятиклассников.....	277
Ергашева Эльвира Владимировна	
Теория, метод и профессиональное действие: пути модернизации дисциплины "Методика преподавания родного языка" в педагогическом вузе.....	281
Шоира Баймурадовна Бабаева	
Yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishga yo'naltirilgan kognitiv-grafomotor mashqlar tizimi	285
Rashidova Saida Ravshonbek qizi	
4-sinf o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	289
To'xtaxo'jayeva Shaxnoza Muhammadumar qizi	

Ingliz tilini o'qitishda formativ baholash tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari	294
<i>Allayarova Muhabbat Xudayarovna</i>	
Pedagogical Conditions for Establishing an Integrative Approach to Developing Students' Didactic Competence	300
<i>Orazova F. O.</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida empatik liderlikka asoslangan boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	306
<i>Umarova Moxinur Shukuroxunovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining pedagogik faoliyatini metodik loyihalashning zamonaviy holati va mavjud muammolari.....	312
<i>Temirova Shahloxon Xoshimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik tafakkurni rivojlantirishning kognitiv-lingvodidaktik asoslari	317
<i>Abdullayeva Dilovar Bahrullayevna</i>	
"Avesto" ta'limotida ma'naviy-axloqiy qarashlarning pedagogik xususiyatlari	321
<i>Aliyev Islambek Tursinbayevich, Ibragimova Farangiza Oybekjon qizi</i>	
O'quvchilarda milliy tuyg'ularni shakllantirishning ilmiy – pedagogik asoslari	326
<i>Begmatova Nasiba Safarbayevna</i>	
Fizikadan nostandart va olimpiada masalalarini yechish orqali o'quvchilarning muhandislik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi.....	330
<i>Jo'rayev Farxod Isroilovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda divergent-kasbiy fikrlash kompetensiyasini shakllantirishda kreativ yondashuvning didaktik imkoniyatlari.....	338
<i>Xolbo'tayeva Dilfuza Usmon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida vaqtni boshqarish kompetensiyalarini shakllantirishda mustaqil ta'lim topshiriqlarining pedagogik imkoniyatlari.....	346
<i>Norova Nargiza Xalmamat qizi</i>	
Katta yoshdagi ayollarda metabolik salomatlikni yaxshilashga yo'naltirilgan sog'lomlashtiruvchi jismoniy mashg'ulotlar metodikasi	350
<i>Ruziyeva Raxima Bobojonovna</i>	
Technology-Integrated English Writing Instruction: a Tpack-Based Approach to Competence Development.....	357
<i>Omonova Maftuna Shermatovna</i>	
Disleksiyali o'quvchilar bilan individual ishlashning psixologik-pedagogik asoslari	362
<i>Toshpo'latova Go'zal Fayzullo qizi</i>	
Maktab o'quvchilarini jismoniy va ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda o'lkashunoslik-turistik faoliyatning integrativ pedagogik modeli (Qashqadaryo viloyati misolida).....	366
<i>Yodgorov Mansurjon Abduraximovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan ingliz tili ta'limida foydalanishning ahamiyati	372
<i>Buriyeva Zarnigor Tolibjonovna</i>	
Ko'p qirrali figuralarni o'rgatishda raqamli platformalardan yoki dasturlardan o'rganish metodikasi	376
<i>Uraimova Durdona Baxodirjon qizi</i>	
O'zbekiston va Amerika Qo'shma Shtatlari ta'lim tizimida maktab boshqaruvining innovatsion mexanizmlarini qiyosiy tahlil qilish	381
<i>Jamolov Fazliddin Nuriddin o'g'li</i>	
Sun'iy intellektli o'quv vositalarini yaratuvchi ta'lim muhitlarining qiyosiy tahlili.....	387
<i>Sadikova Dilshoda Aminjon qizi</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarida mediatarbiya orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi...	392
<i>Umirzoqova Malika Mamadi qizi</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarining liderlik kompetentligini raqamli kollaborativ faoliyatda rivojlantirish bo'yicha xorijiy yondashuvlar.....	397
<i>Sanayeva Sogdiana Ziyadullayevna</i>	

Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli ijodkorlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	403
<i>Sotbarova Dilfuza Ilhom qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida produktiv muloqot ko'nikmalarini akmeologik yondashuv va storytelling texnologiyasi asosida rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	409
<i>Turdiyeva Feruza Sobirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida individual yondashuvning yetishmasligi va ta'lim sifatiga ta'siri.....	417
<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna, Mannopova Nilufar Ziyovuddin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida pedagogik baholash va psixologik tashxis: farqlanishi va tarbiyachi kasbiy vakolatining chegaralari	422
<i>Зайнутдинова Дилобар Нуритдиновна</i>	
Geometriya o'qitish metodikasini takomillashtirishda turk geometriyasi masalalarini yechish usullaridan foydalanishning ahamiyati.....	429
<i>Imomnazarova Nurjaxon Toktaboyevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	436
<i>Otahanova Manzura G'ofurovna</i>	
Predikativlik - umumlingvistik qonuniyat (ingliz, fransuz va o'zbek tillari misolida).....	441
<i>Kurbanova Raxima Abdullayevna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning ahamiyati	450
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Badiiy matnlar asosida talabalarining lingvomadaniy kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	455
<i>Ochilxonov Abduljalolxon Davron o'g'li</i>	
O'qituvchining kasbiy faoliyatida oilaviy omilning ijtimoiy-psixologik ahamiyati.....	461
<i>Turdimatova Elnaza Erkinjon qizi</i>	
Pedagogik amaliyot pedagogik otm talabasi uchun ijtimoiy, kasbiy moslashuv maktabi sifatida	465
<i>Choriyeva Mehribonu Baxtiyor qizi</i>	
Implementing Competency-Based Education (CBE) in English Language Teaching: Principles, Frameworks, and Performance-Based Assessment.....	470
<i>Erkinova Lutfiya Qudratovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy-pedagogik madaniyatni rivojlantirish texnologiyasi	474
<i>Giyasova Mushtariy Abdiganiyevna</i>	
Ta'lim samaradorligini ta'minlashda axborot ta'lim resurslari imkoniyatlari.....	477
<i>Qurbonova Nafisa Ilxom qizi, Meyliyeva Shahodat Ulug'bek qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida inklyuziv ta'limni tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari.....	481
<i>Umarova Marg'uba Ulug'bek qizi</i>	
Alaliyali bolalarda nutqkompetensiyasini rivojlantirishning neyrokognitiv multimodal texnologiyalari	484
<i>Usarova Madina Odil qizi</i>	
Raqamli avlodda "4K" kompetensiyalarini rivojlantirishda pedagogik-didaktik imkoniyatlari	489
<i>Haqnazarova Sarvina Kuvat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida qat'iyatlilik, mas'uliyat, sabr-toqat, mustaqillik va maqsadga intiluvchanlikni tarbiyalash	492
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Talabalarda sog'lom turmush tarzi va hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirishning didaktik jihatlarini	497
<i>Otanazarova Anora Og'aboy qizi</i>	
Talabalar jismoniy faolligini oshirishda sog'lom turmush tarzi, motivatsiya va kompetensiyaviy yondashuvning integratsiyasi.....	502
<i>Sirojov Otajon Orifjonovich</i>	
Maktabda sport tadbirlarini tashkil qilish va o'tkazish texnologiyasi	507
<i>Urinova Firuza Azimovna</i>	
Katta yoshdagi ingliz tili o'rganuvchilarining kognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan individual ta'lim trayektoriyalarini loyihalashning nazariy-metodik asoslari	512
<i>Yoqubjanova Diyora Dilshodbek qizi</i>	

Ta'lim platformalaridan foydalanish asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining funksional savodxonligini rivojlantirish imkoniyatlari.....	518
Oynabekova Sojida Akbar qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish tizimida pedagogik monitoringning tarkibiy tuzilmasi va mazmunini takomillashtirish.....	524
Choriyeva Z. T., Tog'ayeva Shahrizoda	
Maxsus pedagogika fanlarida nazariya va amaliyot uyg'unligini ta'minlash usullari hamda texnologiyalari...	529
Maqsudova Nodira Alijonovna	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalarning bog'langan nutqini rivojlantirishda kreativ storytelling texnologiyasidan foydalanish.....	534
Keldiyarova Vazira Botirovna	
Ta'lim tizimida iqtisodiy savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-tarixiy evolyutsiyasi va metodologik asoslari.....	540
Sharipova Go'zal Jumanazar qizi	
Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida kreativlikni rivojlantirish samaradorligi.....	544
Soliyeva Shoir Abdurashitovna	
Talabalarning psixoemotsional barqarorligini ta'minlovchi hissiyotlarni boshqarish mexanizmlari	552
Musinova Nozira Mirzadjanovna	
Ta'lim tizimini boshqarishda boshqaruv tamoyillarining o'rni va ahamiyati.....	557
Rajabova Nargiza Ahmadovna	
Alfa avlodida qadriyatlar rivojlanishida sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishning ijobiy va salbiy jihatlari.....	563
Jo'rayeva Difuza Abdug'aniyevna	
Boshlang'ich ta'limda kreativ fikrlashni rivojlantirishning innovatsion pedagogik texnologiyalari	569
Jumayeva Muxlisa Shokir qizi	
Tarkibida azot, oltingugurt va fosfor saqlagan ligandlarda silikagel matritsasiga nokovalent immobillangan 3d-metallar kompleks birikmalari sintezi	575
Xudoyorova Nilufar Qaxramon qizi	

MAKTABDA SPORT TADBIRLARINI TASHKIL QILISH VA O'TKAZISH TEXNOLOGIYASI

Urinova Firuza Azimovna

Buxoro xalqaro universiteti 1-kurs magistranti
firuzaurinova50@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada umumiy o'rta ta'lim maktablarida sport tadbirlarini tashkil etish va o'tkazishning zamonaviy pedagogik texnologiyasi, uning tashkiliy-metodik asoslari hamda samaradorlik mezonlari tadqiq etilgan. Tadqiqotda maktab sport tadbirlarining o'quvchilarning jismoniy rivojlanishi, sportga qiziqishi, sog'lom turmush tarziga yo'nalishi, jamoada ishlash, kommunikativ faollik va mas'uliyat kabi sifatlarini rivojlantirishdagi pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan.

Tadqiqot natijasida sport tadbirlarini diagnostik-tahliliy, maqsadli-rejalashtirish, tashkiliy-tayyorgarlik, xavfsizlik, musobaqani o'tkazish, monitoring va refleksiv-tahliliy bosqichlardan iborat texnologik model taklif etilgan. Shuningdek, inklyuziv, kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan va raqamli yondashuvlarni integratsiyalash orqali maktab sport tadbirlarining pedagogik samaradorligini oshirish imkoniyatlari asoslangan. Maqolada ishlab chiqilgan "Sport - Maktab" integrativ modeli sport tadbirlarini rejalashtirish, tashkil etish, monitoring qilish va keyingi tadbirlarni takomillashtirish uchun amaliy-metodik vosita sifatida tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar: maktab sporti, sport tadbiri, jismoniy tarbiya, musobaqa, pedagogik texnologiya, sport motivatsiyasi, sog'lom turmush tarzi, inklyuziv ta'lim, raqamli monitoring, hakamlar, sport kompetensiyasi.

Abstract: This article examines modern pedagogical technology for organizing and conducting sports events in general secondary schools, with particular attention to its organizational and methodological foundations and effectiveness criteria. The pedagogical potential of school sports events for promoting students' physical development, interest in sports, orientation toward a healthy lifestyle, teamwork skills, communicative activity, and responsibility is analyzed.

Based on the research findings, a technological model for organizing sports events is proposed, comprising diagnostic-analytical, goal-setting and planning, organizational-preparatory, safety, competition implementation, monitoring, and reflective-analytical stages. The study also substantiates opportunities to enhance the pedagogical effectiveness of school sports events through the integration of inclusive, competency-based, learner-centered, and digital approaches. The "Sport - School" integrative model developed in the article is recommended as a practical and methodological tool for planning, organizing, and monitoring sports events, as well as for improving subsequent activities.

Key words: school sports, sports event, physical education, competition, pedagogical technology, sports motivation, healthy lifestyle, inclusive education, digital monitoring, refereeing, sports competence.

Аннотация: В статье исследуются современные педагогические технологии организации и проведения спортивных мероприятий в общеобразовательных школах, их организационно-методические основы и критерии эффективности. Проанализированы педагогические возможности школьных спортивных мероприятий в развитии физической подготовленности учащихся, интереса к спорту, ориентации на здоровый образ жизни, навыков командной работы, коммуникативной активности и ответственности. По результатам исследования предложена технологическая модель организации спортивных мероприятий, включающая диагностико-аналитический, целевой и планировочный, организационно-подготовительный этапы, обеспечение безопасности, проведение соревнований, мониторинг и рефлексивно-аналитический этап.

Также обоснованы возможности повышения педагогической эффективности школьных спортивных мероприятий посредством интеграции инклюзивного, компетентностного, личностно-ориентированного и цифрового подходов. Разработанная в статье интегративная модель "Спорт – Школа" рекомендуется в качестве практико-методического инструмента для планирования, организации и мониторинга спортивных мероприятий, а также совершенствования последующих мероприятий.

Ключевые слова: школьный спорт, спортивное мероприятие, физическое воспитание, соревнование, педагогическая технология, спортивная мотивация, здоровый образ жизни, инклюзивное образование, цифровой мониторинг, судейство, спортивная компетентность.

KIRISH

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'quvchilarning jismoniy faolligini oshirish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish, sportga qiziqishini rivojlantirish va bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish zamonaviy ta'lim-tarbiya jarayonining muhim yo'nalishlaridan biridir. Mazkur vazifalarni faqat jismoniy tarbiya darslari doirasida hal qilish bilan cheklanib qolmasdan, maktabdan tashqari va maktab miqyosidagi sport musobaqalari, spartakiadalar, estafetalar, sport bayramlari, sog'lomlashtirish tadbirlari hamda ommaviy sport loyihalaridan tizimli foydalanish zarur.

UNESCOning sifatli jismoniy tarbiya bo'yicha tavsiyalarida jismoniy tarbiya bolaning jismoniy rivojlanishi bilan bir qatorda ijtimoiy, emotsional va kognitiv rivojlanishini ham qo'llab-quvvatlashi, sport faoliyati esa tenglik, xavfsizlik va mazmunli ishtirok tamoyillariga asoslanishi lozimligi ko'rsatilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktab sport tadbirlarining dolzarbligi O'zbekistonda ham amaliy jihatdan ortib bormoqda. Xususan, 2025-yilgi "Besh tashabbus olimpiadasi" umumta'lim maktablari o'quvchilari o'rtasida tashkil etilib, rasmiy ma'lumotlarda ushbu tadbirlar 10 mingdan ziyod maktab va 33 mingdan ziyod jismoniy tarbiya o'qituvchilari ishtirokida o'tkazilishi qayd etilgan.

Huquqiy jihatdan ham sportni ommalashtirish va yoshlarning sport faoliyatini rivojlantirishga e'tibor kuchaymoqda. O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 24-martdagi O'RQ-1123-son "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonuni jismoniy tarbiya va sport sohasidagi munosabatlarni tartibga soluvchi amaldagi asosiy huquqiy hujjatlardan biridir. Shuningdek, Prezidentning 2022-yil 6-iyundagi PQ-268-son qarori davlat sport-ta'lim muassasalari faoliyatini yangi tizim asosida tashkil etishga qaratilgan.

Shu nuqtayi nazardan, maktabdagi sport tadbirlarini faqat g'olibni aniqlashga qaratilgan musobaqa sifatida emas, balki ta'limiy, tarbiyaviy, sog'lomlashtiruvchi, ijtimoiy va motivatsion vazifalarni birlashtiruvchi pedagogik texnologiya sifatida ko'rib chiqish muhimdir.

Amaliyotda maktab sport tadbirlarini tashkil etishda bir qator metodik muammolar uchrashi mumkin: tadbir maqsadining faqat sport natijasi bilan chegaralanishi, barcha o'quvchilarning teng ishtirokini ta'minlash mexanizmlarining yetarli darajada ishlab chiqilmaganligi, xavfsizlik va individual imkoniyatlarni hisobga olishning sustligi, natijalarni tizimli monitoring qilish hamda raqamli vositalardan foydalanishning cheklanganligi.

Shu sababli maktab sport tadbirlarini yaxlit, bosqichma-bosqich va natijaga yo'naltirilgan texnologiya asosida tashkil etish ilmiy-metodik jihatdan dolzarb masala hisoblanadi.

Tadqiqot maqsadi

Maktabda sport tadbirlarini tashkil qilish va o'tkazishning zamonaviy pedagogik texnologiyasini ishlab chiqish hamda uning tashkiliy-metodik komponentlarini asoslash.

Tadqiqot vazifalari

1. Maktab sport tadbirlarining pedagogik mohiyatini aniqlash.
2. Sport tadbirlarini tashkil etishning metodologik yondashuvlarini tahlil qilish.
3. Sport tadbirlarini tashkil etishda bosqichli texnologik modelini ishlab chiqish.
4. Xavfsizlik, inklyuzivlik va individual yondashuv mexanizmlarini aniqlash.
5. Raqamli monitoring vositalaridan foydalanish imkoniyatlarini asoslash.
6. Sport tadbirlari samaradorligini baholash mezonlarini ishlab chiqish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini tizimli, kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan, faoliyatga asoslangan va inklyuziv yondashuvlarning integratsiyasi tashkil etdi.

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- **nazariy tahlil** - sport pedagogikasi va jismoniy tarbiya bo'yicha ilmiy-metodik adabiyotlarni o'rganish;
- **normativ-huquqiy tahlil** - jismoniy tarbiya va sportga oid amaldagi huquqiy hujjatlarni tahlil qilish;
- **pedagogik kuzatuv** - sport tadbirlarini tashkil etish jarayonidagi o'quvchi va o'qituvchi faoliyatini kuzatish;
- **qiyosiy tahlil** - turli musobaqa tizimlari va tashkil etish shakllarini taqqoslash;
- **modellash** - maktab sport tadbirlarini tashkil etishning texnologik modelini ishlab chiqish;

- **pedagogik monitoring** - tadbir natijalarini jismoniy, tashkiliy, motivatsion va ijtimoiy mezonlar asosida baholash;
- **ekspert baholash** - taklif etilgan modelning amaliy-metodik jihatdan maqsadga muvofiqligini baholash.

UNESCO tomonidan ishlab chiqilgan Quality Physical Education Guidelines hujjatida ham sifatli jismoniy tarbiya uchun ehtiyojlarni tahlil qilish, inklyuziv yondashuv, xavfsiz infratuzilma, monitoring va sifatni ta'minlash kabi komponentlar o'zaro bog'liq holda ko'rsatilgan.

Tadqiqot obyekti va predmeti

Tadqiqot obyekti - umumiy o'rta ta'lim maktablarida tashkil etiladigan sport tadbirlari.

Tadqiqot predmeti - maktab sport tadbirlarini tashkil qilish va o'tkazishning pedagogik, tashkiliy-metodik hamda monitoring texnologiyasi.

Baholash mezonlari

Sport tadbiri samaradorligini aniqlash uchun quyidagi mezonlar ajratildi:

Mezon	Ko'rsatkichlar
Jismoniy	tezkorlik, chaqqonlik, chidamlilik, koordinatsiya
Motivatsion	sportga qiziqish, muntazam ishtirok etish
Ijtimoiy	jamoada ishlash, muloqot, hamkorlik
Tarbiyaviy	intizom, mas'uliyat, fair play
Tashkiliy	vaqtga rioya qilish, qoidalarga amal qilish
Refleksiv	o'z faoliyatini baholash va xatolarni tahlil qilish
Raqamli	natijalarni elektron qayd etish va monitoring qilish

TAHLIL VA NATIJALAR

1. Maktab sport tadbirlarining funksional modeli

Tadqiqot natijasida maktab sport tadbirlarining to'rtta asosiy funksional yo'nalishi aniqlandi:

Yo'nalish	Mazmuni
Sog'lomlashtiruvchi	Jismoniy faollik va funksional imkoniyatlarni rivojlantirish
Ta'limiy	Sport texnikasi, qoidalari va taktik harakatlarni o'zlashtirish
Tarbiyaviy	Intizom, mas'uliyat, halollik va hurmatni shakllantirish
Ijtimoiy	Muloqot, hamkorlik, liderlik va jamoaviylikni rivojlantirish

Demak, sport tadbirining samaradorligi faqat egallangan o'rin yoki ko'rsatilgan sport natijasi bilan emas, balki uning o'quvchining shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga ta'siri bilan ham belgilanadi.

2. Sport tadbirlarini tashkil etishning yetti bosqichli texnologiyasi

Tadqiqot natijasida quyidagi texnologik ketma-ketlik ishlab chiqildi:

1-bosqich - diagnostik-tahliliy bosqich. O'quvchilarning sportga qiziqishi, jismoniy tayyorgarligi, sport inshootlari, inventarlar va xavfsizlik sharoitlari o'rganiladi.

2-bosqich - maqsadli-rejalashtirish bosqichi. Tadbirning maqsadi, vazifalari, sport turi, ishtirokchilar, vaqt, joy, musobaqa tizimi va baholash mezonlari belgilanadi.

3-bosqich - tashkiliy-tayyorgarlik bosqichi. Tashkiliy qo'mita, hakamlar, tibbiy xodim, xavfsizlik uchun mas'ullar va o'quvchi-volontyorlar belgilanadi.

4-bosqich - xavfsizlik va instruktaj bosqichi. Sport maydoni va jihozlar tekshiriladi, o'quvchilarga xavfsizlik qoidalari tushuntiriladi.

5-bosqich - musobaqa bosqichi. Musobaqa nizom asosida tashkil etiladi, hakamlar va natijalarni qayd etish ishlari amalga oshiriladi.

6-bosqich - monitoring va baholash bosqichi. Sport natijalari bilan bir qatorda faollik, jamoaviylik, intizom, fair play va individual o'sish ko'rsatkichlari baholanadi.

7-bosqich - refleksiv-tahliliy bosqich. O'quvchilar o'z faoliyatini tahlil qiladi, tashkilotchilar kamchiliklarni aniqlaydi va keyingi tadbir uchun takliflar ishlab chiqadi.

3. Musobaqa tizimini tanlash

Tadqiqotda maktab sharoitida uchta asosiy musobaqa tizimidan foydalanish maqsadga muvofiqligi aniqlandi:

Musobaqa tizimi	Qo'llash holati	Xususiyati
Aylanma	Ishtirokchilar soni nisbatan kam bo'lganda	Har bir jamoa boshqalar bilan bellashadi
Chiqib ketish	Vaqt cheklanganida	Mag'lubiyatdan keyin jamoa chiqadi
Aralash	Ishtirokchilar ko'p bo'lganda	Guruh + pley-off tizimi

4. Motivatsion baholash modeli

Tadqiqot natijalariga ko'ra, o'quvchilarni faqat sport natijasi asosida rag'batlantirish o'rniga ko'p mezonli rag'batlantirishdan foydalanish maqsadga muvofiq.

Nominatsiya	Baholash mezonlari
Eng faol ishtirokchi	Faollik
Eng intizomli jamoa	Qoidalariga rioya
Fair play	Halol sport xulqi
Eng yaxshi texnika	Harakat texnikasi
Eng yaxshi jamoaviylik	Hamkorlik
Eng yaxshi o'sish	Shaxsiy natijaning yaxshilanishi
Eng yaxshi sardor	Liderlik

Bunday yondashuv sport natijasi nisbatan past bo'lgan o'quvchilarning ham tadbirida faol ishtirok etishi uchun qo'shimcha motivatsion imkoniyat yaratadi.

5. Raqamli monitoring modeli

Sport tadbirlarini raqamlashtirish quyidagi ketma-ketlik asosida amalga oshirilishi mumkin:

Elektron ro'yxatga olish, elektron protokol, natijalarni qayd etish, statistik tahlil, individual monitoring, yakuniy hisobot.

Raqamli vositalar natijalarni tezkor qayd etish, ma'lumotlarni tizimlashtirish va keyingi tadbirlarni rejalashtirishda yordamchi vosita vazifasini bajaradi. Shu bilan birga, pedagogik kuzatuvni to'liq raqamli vositalarga almashtirish maqsadga muvofiq emas.

6. "Sport - Maktab" integrativ modeli

Tadqiqotning asosiy metodik natijasi sifatida "Sport - Maktab" integrativ modeli ishlab chiqildi:

- S - Saralash va diagnostika
- P - Pedagogik rejalashtirish
- O - Ommaviy va inklyuziv ishtirok
- R - Raqamli monitoring
- T - Tahlil va takomillashtirish

Modelning umumiy algoritmi quyidagicha:

Diagnostika, Maqsad, Rejalashtirish, Tayyorgarlik, Xavfsizlik, Musobaqa, Raqamli qayd, Baholash, Refleksiya, Takomillashtirish.

Modelning asosiy xususiyati - tadbir yakunida olingan ma'lumotlarning keyingi sport tadbirini rejalashtirish jarayoniga qayta kiritilishidir.

Olingan nazariy-metodik natijalar maktab sport tadbirlarini an'anaviy "musobaqa tashkil qilish" doirasidan chiqarib, uni kompleks pedagogik jarayon sifatida ko'rish zarurligini ko'rsatadi.

UNESCO tavsiyalarida sifatli jismoniy tarbiya uchun tenglik, xavfsizlik va mazmunli ishtirok asosiy tamoyillar sifatida ko'rsatiladi. Shuningdek, inklyuziv muhit, moslashtirilgan o'quv dasturi, xavfsiz infratuzilma, monitoring va sifatni ta'minlash mexanizmlarining o'zaro bog'liqligi ta'kidlangan. Bu tamoyillar taklif etilgan "Sport - Maktab" modelining mazmuniy komponentlari bilan uyg'unlashadi.

Maktab sport tadbirlarining yana bir muhim jihati - ularning tarbiyaviy imkoniyatidir. Musobaqa jarayonida o'quvchi qoidalarga rioya qilish, raqibni hurmat qilish, yutqazishni qabul qilish, jamoa manfaatini hisobga olish va mas'uliyat bilan harakat qilish kabi ijtimoiy xulq ko'nikmalarini amaliy faoliyat orqali o'zlashtiradi. Shu jihatdan sport tadbiri jismoniy tarbiya va ijtimoiy tarbiyaning integratsiyalashgan shakli sifatida namoyon bo'ladi.

Inklyuzivlik masalasida ham sport tadbirlarini qayta ko'rib chiqish talab etiladi. UNESCO sifatli jismoniy tarbiya uchun barcha o'quvchilar, jumladan nogironligi yoki maxsus ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun moslashtirilgan sharoitlarni yaratishni muhim deb hisoblaydi. Shu sababli maktab musobaqalarida masofa, jihoz, vaqt yoki guruh tarkibini individual imkoniyatlarga moslashtirish mexanizmlaridan foydalanish mumkin.

O'zbekistondagi amaliy tajriba ham maktab sport tadbirlarini ommalashtirishga qaratilgan tizimli mexanizmlar mavjudligini ko'rsatadi. Jumladan, 2025-yilgi "Besh tashabbus olimpiadasi" umumta'lim maktablarida keng ko'lamda tashkil etilgan. Bu kabi ommaviy sport tadbirlari maktab sport faoliyatini tizimlashtirish uchun amaliy platforma vazifasini bajarishi mumkin.

Shu bilan birga, mazkur tadqiqotning muhim metodik xulosasi shundan iboratki, ommaviylikning o'zi pedagogik samaradorlikni kafolatlamaydi. Sport tadbirining ta'limiy qiymati uning maqsadga yo'naltirilganligi, xavfsizligi, o'quvchilarning faol ishtiroki, individual imkoniyatlarning hisobga olinishi, natijalarning monitoring qilinishi va refleksiya bilan bog'liq.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, maktabda sport tadbirlarini tashkil qilish va o'tkazish jarayoni faqat sport musobaqasini o'tkazishdan iborat emas, balki o'quvchilarning jismoniy, ijtimoiy, kommunikativ, irodaviy va axloqiy sifatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan kompleks pedagogik texnologiya sifatida qaralishi lozim.

Tadqiqotda quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Maktab sport tadbirlari sog'lomlashtiruvchi, ta'limiy, tarbiyaviy va ijtimoiy funksiyalarni birgalikda amalga oshirish imkonini beradi.
2. Sport tadbirlarini tashkil etishda tizimli, kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan, faoliyatga asoslangan va inklyuziv yondashuvlarning integratsiyasi maqsadga muvofiq.
3. Raqamli texnologiyalar elektron ro'yxatga olish, natijalarni qayd etish, statistik tahlil va monitoringni takomillashtirish uchun samarali yordamchi vosita bo'la oladi.
4. Inklyuziv yondashuv asosida sport mashg'ulotlari va musobaqalarining ayrim shartlarini individual imkoniyatlarga moslashtirish barcha o'quvchilarning mazmunli ishtirokini ta'minlashga xizmat qiladi.
5. Tadqiqot doirasida taklif etilgan "Sport - Maktab" integrativ modeli maktab sport tadbirlarini rejalashtirish, tashkil etish, monitoring qilish va natijalar asosida takomillashtirish uchun metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.
6. O'zbekiston sharoitida "Besh tashabbus olimpiadasi" kabi ommaviy sport tadbirlarining keng miqyosda tashkil etilishi maktab sportini rivojlantirish uchun muhim amaliy imkoniyat yaratmoqda. 2025-yilgi rasmiy ma'lumotlarda tadbirlar 10 mingdan ziyod maktab va 33 mingdan ziyod jismoniy tarbiya o'qituvchilarini qamrab olgani qayd etilgan.

Umuman olganda, maktab sport tadbirlarini tizimli, xavfsiz, inklyuziv, kompetensiyaviy va raqamli monitoringga asoslangan pedagogik texnologiya asosida tashkil etish o'quvchilarning jismoniy faolligi, sportga qiziqishi va sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini rivojlantirishning muhim sharti sifatida qaralishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. UNESCO. Quality Physical Education (QPE): Guidelines for Policy-Makers. Paris: UNESCO, 2015.
2. O'zbekiston Respublikasi. "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonun. O'RQ-1123-son, 24.03.2026.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Davlat sport-ta'lim muassasalari faoliyatini mutlaqo yangi tizim asosida tashkil qilish chora-tadbirlari to'g'risida". PQ-268-son, 06.06.2022.
4. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. "Besh tashabbus olimpiadasi"ning 2025-yilgi mavsumiga start berildi. 13.09.2025.
5. World Health Organization. WHO Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour. Geneva: WHO, 2020.
6. Bailey R. Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes. Journal of School Health, 2006.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.